

JAK VYSOKÉ ŠKOLY POKROČILY VE ZPŘÍSTUPŇOVÁNÍ „SVÉ“ ŠEDÉ LITERATURY TJ. VYSOKOŠKOLSKÝCH KVALIFIKAČNÍCH PRACÍ

Iva Horová¹, Knihovna Akademie múzických umění

1. Úvod

Vysokoškolské kvalifikační práce (dále jen VŠKP), zejména disertační, jsou informačními zdroji mnohdy jedinečné kvality. V ČR však dosud neexistuje ani jejich komplexní bibliografická evidence na národní úrovni. To přináší problémy uživatelům, kteří jsou odkázáni na řadu roztržštěných zdrojů velmi rozdílné kvality. Také fyzická dostupnost prací všech typů prací je dosti problematická. Průzkum v ČR prokázal², že praxe vysokých škol u nás je značně různorodá jak v oblasti zpřístupňování bibliografických informací, tak samotných prací. Liší se způsoby zadávání, odevzdávané a uchovávané formy (jen papírové, i elektronické), metody zpracovávání (zejména metadata), způsoby zpřístupňování (žádné, různé typy seznamů, databázi, informační systém školy, knihovní katalog) i způsoby ukládání (knihovny, archivy, katedry, kombinace více míst). Nejednotnost se projevuje nejen mezi školami, ale také uvnitř mezi jednotlivými fakultami a dokonce jejich ústavy a katedrami. Situace se obecně dosud vyznačovala především nejasností metodiky, neexistencí jednotných, jednoznačných a závazných předpisů a pokynů. Tento stav, zjištěný na podzim 2003, se nyní pozvolna mění: školy zavádějí povinné odevzdávání elektronických verzí (dále jen e-verze), připravují se a v platnost vstupují nové směrnice a předpisy, dochází ke sjednocování alespoň na úrovni fakult, plánují se a řeší nové projekty. Velkou měrou k nastávajícím proměnám přispěla také změna

---

¹ Autorka je ředitelkou Knihovny Akademie múzických umění v Praze a předsedkyní Odborné komise pro elektronické zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací.

² HOROVÁ, I. Vysokoškolské kvalifikační práce a jejich zpřístupňování : vstupní analýza vybraných okruhů současné praxe v ČR. In *Celostátní porada vysokoškolských knihoven, Hradec Králové, 19.-20. listopadu 2003* [online]. Hradec Králové : Univerzita Hradec Králové, 2003 [cit. 2004-06-29]. Dostupný z WWW: <http://lib.uhk.cz/cpvs2003/download/KP_vychodiska2.doc>.

legislativy. Dalším důležitým faktem je činnost Odborné komise pro otázky zpřístupňování eVŠKP.

2. První projekty zpřístupňování VŠKP v elektronické podobě (dále jen eVŠKP).

Některé vysoké školy zejména z popudu svých knihoven zahájily budování moderních lokálních systémů zpřístupňování již před několika lety. Tyto systémy mají umožňovat přístup až k plným textům prací v elektronické formě. Jedním z prvních projektů na evidování, uchovávání a zpřístupňování elektronických VŠ kvalifikačních prací (dále eVŠKP) na českých vysokých školách byl projekt Univerzity v Pardubicích. Koncepce z roku 2000 se opírala o zpřístupňování plných textů prací ve formátu PDF, HTML a dalších a uchovávání a vyhledávání záznamů o nich přímo v knihovnickém online katalogu OPAC. Potřebné údaje se do systému nengenerovaly automaticky, nýbrž byly vyplňovány autory prací na předem připraveném papírovém formuláři a poté předávány knihovně. O výsledcích projektu lze získat podrobné údaje na stránkách univerzitní knihovny <http://library.upce.cz/knihovna/projekt/projekt.html>.

Další pilotní projekt zpřístupňování eVŠKP byl zahájen v roce 2001 na Akademii múzických umění v Praze. Tehdy šlo o retrospektivní výběr cených „non born digital“ prací. Pro zpřístupnění plného obsahu prací (textové práce ve formátu PDF, fotodokumentace) byla využita vlastnost knihovního systému T-Series, který umožňuje prostřednictvím linku z bibliografického záznamu odkázat přímo na jinde uložený (digitální úložiště školy) digitální objekt. Systém sice neumožňuje plnotextové vyhledávání, ale lze použít všech ostatních vyhledávacích funkcí knihovního elektronického katalogu.

Brzy následovaly projekty na dalších vysokých školách – VŠB-Technické univerzitě v Ostravě, na jednotlivých fakultách Masarykovy univerzity v Brně, na Vysoké škole ekonomické v Praze, Ostravské univerzitě v Ostravě apod.

Společným momentem těchto projektů bylo řešení systému na úrovni celé školy, nikoliv jejích jednotlivých součástí. Na příslušných školách tím došlo k nastartování procesů vedoucích alespoň k diskusi o formální úpravě, formátech atd., tj. zahájeny byly diskuze o standardizaci. Všechny projekty byly nuceny se vyrovnat s problémy autorských práv a vyřešily je (formou licenčních smluv a respektováním povoleného rozsahu zpřístupnění). Musely dále technicky řešit otázku zabezpečení před neoprávněným přístupem a zneužitím (tj. stahováním) dat z plných textů a otázku respektování autorem povoleného rozsahu zpřístupňování (Intranet, Internet, jen některé části práce). Prokázalo se, že vyřešit zpřístupnění včetně plných textů nepředsta-

vuje pro jednotlivé VŠ technologický ani technický problém. Největším problémem naopak byla neexistence potřebných příslušných směrnic, které by řešily mj. zejména také formální strukturu prací v elektronické verzi, která ovlivňuje celkově další proces zpracovávání a je proto důležitým výchozím momentem.

Tyto systémy však přes uvedené společné momenty nebyly koordinovány. Problémem se jeví zejména jejich propojitelnost, která závisí na volbě prostředků. Důležitým momentem řešení zpřístupňování e-VŠKP je totiž výběr archivačních a prezentačních formátů, struktura jejich popisu (metadata) atd. Zde se citelně projevila neexistence jednoznačného a závazného celostátního doporučení, které by korespondovalo se zahraničními standardy a sloužilo by jako metodický návod. To se odrazilo také ve výsledcích uvedených projektů: lišily se způsobem a rozsahem zpřístupňování e-VŠKP, způsobem spolupráce s knihovním systémem školy, strukturou popisných metadat, použitými softwarovými prostředky, archivačními a prezentačními formáty i organizací všech souvisejících procesů. Stav těchto systémů tak zatím neumožňuje ani jejich národní propojení, ani bezproblémové připojení k podobným zahraničním systémům, např. NDLTD aj.

3. Iniciativa vysokoškolských knihoven

Popsaná situace se jako pocíťovaný problém stala předmětem řady diskusí mnoha vysokoškolských knihovníků na různých odborných fórech, zejména v Klubu vysokoškolských knihovníků při SKIP. Po diskuzi a reakcích na program k této problematice na Celostátní poradě vysokoškolských knihoven ČR v listopadu 2003 (<http://lib.uhk.cz/cpvsk2003/>) tato iniciativa přerostla v založení Odborné komise pro otázky zpřístupňování eVŠKP (dále Komise eVŠKP) v rámci Asociace knihoven vysokoškolských škol ČR. Byly vypracovány základní „poziční dokumenty“ a stanoveny obecné cíle (<http://www.evskp.cz/dokumenty.php>).

Založením Komise e-VŠKP byl učiněn významný krok k vytvoření oficiální platformy, na jejímž základě bylo možné přistoupit k postupnému řešení problematiky spojené s různými aspekty komunikace těchto elektronických informačních zdrojů a zahájit širokou spolupráci.

V současné době je v Komisi eVŠKP zastoupeno 13 vysokých škol. Má 24 členů nejen z řad knihovníků, ale také odborníků z oblasti informačních technologií. Provozuje svoji doménu www.evskp.cz, kde zpřístupňuje mj. výsledky své práce. V době vzniku si stanovila řadu cílů³, které se jí po-

---

³ Cíle Komise eVŠKP: vypracovat a aplikovat standardy (popisná metadata, prezentační, komunikační archivační formáty, technologické postupy), získávat podporu vedení škol, vyžadovat elektronickou formu prací. Usilovat o: změny legislativy a sjednocení předpisů VŠ, o sjednocení organizace administrativních procesů. Vytvo-

stupně daří naplňovat. Smyslem celé její činnosti je připravit podmínky pro možnost provozu registru VŠKP a digitální knihovny těchto prací (v první řadě disertačních) na národní úrovni. K tomu je zejména nutno sjednotit praxi, vypracovat pravidla a standardy, prosadit je a zajistit jejich dodržování, najít a implementovat vhodné SW. Cílem je vytvoření moderního národního systému zpřístupňování plných textů eVŠKP a jeho spolupráce s podobnými zahraničními projekty.

Již existující i projektované systémy pro volné zpřístupňování e-VŠKP mohou dále sledovat řadu konkrétnějších cílů. Jde např. o dosažení kvalitativního zlepšení vysokoškolské výuky a komunikace informací, tvořených a produkovaných přímo na vysokých školách. Cílem je sdílení znalostí a podpora prostředí vědy a výzkumu. Podstatným cílem je skutečnost, že studenti mají možnost zahrnovat do svých prací prvky, které tradiční forma zahrnout nedovolovala, tj. například prvky multimediální nebo hypermediální. Sleduje se osvojování práce s multimediálními prvky a dovedností elektronického publikování, které by mělo budoucí profesionály lépe připravit na jejich působení v digitální době. Řada systémů zdůrazňuje také cíl zcela volného zpřístupňování e-VŠKP se záměrem pomoci zejména studentům ze zemí třetího světa.

Od systémů se pak očekává výraznější snížení nákladů a zefektivnění celého procesu předkládání a zpracování prací ve vysokoškolských knihovnách. Tyto systémy by měly plnit běžné funkce digitální knihovny, tj. automatické zpracování, ukládání, archivování a online zpřístupňování e-VŠKP přes webové rozhraní. Dalším prvkem je funkce automatického odevzdávání prací včetně ukládání metadat přímo samotnými autory za podmínky dodržování stanovených standardů a metodik.

4. Společenská situace

Obvykle běžné prezenční zpřístupňování VŠKP (na základě nekodifikovaného písemného souhlasu autora) před rokem 2000 zkomplikovala novela autorského zákona⁴ (dále jen AZ), která prohlásila VŠKP za autorské dílo podléhající příslušné právní ochraně. Bylo třeba změnit dosud běžnou praxi a razantně omezit přístupnost. Podepisování licenčních smluv

---

řít šablony pro jednotné struktury všech typů prací, podporovat zvyšování gramotnosti autorů a vytváření podmínek pro jejich práci, organizovat školení a semináře. Hledat možnosti spolupráce, podpory státu aj. organizací pro projekt národního systému eVŠKP.

⁴ Česko. Zákon č. 121 ze dne 7. 4. 2000 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 36, s. 1658-1686.

(dále jen LS), umožňujících získat k využívání prací souhlas autora, vázlo na nejednotnosti výkladů a postojů právních expertů i škol. Knihovny se ocitaly v patové situaci, nespokojení uživatelé protestovali. Zpětné podepisování LS smluv v plošné míře je organizačně neproveditelné, získat souhlas od konkrétního autora je pro jednotlivé zájemce většinou neřešitelné a řada prací tak zůstávala bez užitku uzamčena. Svou úlohu skončila národní agentura SIGLE se sídlem ve Státní technické knihovně v Praze, která na základě zániku EAGLE definitivně skončila s evidencí a sběrem disertačních prací. Druhá novela AZ⁵ situaci sice zásadním způsobem nevyřešila, avšak pro VŠKP se podařilo prosadit alespoň prezenční půjčování (což by mělo vyřešit problémy dostupnosti starších prací) a umožňuje škole zpřístupňovat školní díla – tedy i VŠKP – také elektronicky v rámci samotné školy.

Na konci prosince 2005 narychlo schválená novela VŠ⁶ zákona byla uvedena v platnost od 1.1.2006. Ta změnu přinesla. Formulace a terminologie § 47 jsou však bohužel nepříliš jednoznačné a vnesly řadu námětů k bouřlivým diskuzím. Použitý pojem databáze lze vyložit několika způsoby. Je ponecháno na vůli školy, jak požadované zpřístupnění zajistí – to má určit sama svým vnitřním předpisem. Z řady důvodů je také značně problematické uvést do praxe požadované zpřístupňování oponentních posudků a prací neobhájených. Dalším problémem je časová tíseň, v níž se školy ocitly, neboť nelze vybudovat smysluplný systém zpřístupňování ze dne na den, pokud jej nemá představovat prostý seznam prací. Je velká škoda, že zákon nedefinuje tyto otázky precizněji: VŠ dnes vesměs disponují vyspělými technologiemi a mají předpoklady k vytváření skutečně moderních systémů, zejména nyní, kdy mají k dispozici metodickou pomoc. Faktem však také je, že ne všechny školy považují trvalé zpřístupňování VŠKP za potřebné, vhodné či dokonce možné. Zejména technické a přírodovědné typy škol poukazují na vazby na výzkum, na výrobní oblast a potřebu utajování některých skutečností. Také trojrozměrná aj. umělecká díla v roli VŠKP představují značně svébytné problémy pro zpřístupňování. Všechny tyto záležitosti je však možné řešit zejména na úrovni technologické (nastavení přístupových práv, zpřístupňování pouze některých částí, jen kostry obsahu, ukázek,

---

⁵ Česko. Zákon č. 216/2006 ze dne 22. 5. 2006 o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. In *Sbirka zákonů, Česká republika*. 2006, částka 72, s.2706-2726.

⁶ Česko. Zákon č. 552 ze dne 20. prosince 2005, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbirka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 188, s. 10776-10773

fotodokumentací, apod.). Rozhodně by neměly být důvodem pro rezignaci nebo dokonce úplné negování procesu zpřístupňování. To by vedlo k nemožnosti dospět k systému v úplnosti pokrývajícimu celonárodní vysokoškolskou produkci v této oblasti.

Konečně okruhem problémů, který se zde také otevírá, je souvislost s novým zákonem o spisové službě⁷ – na VŠKP je stále pohlíženo také jako na archiválie a bude tedy třeba s archiváři vyjasnit předpisy související s relevantním způsobem jejich archivní evidence a trvalého či dočasného (skartace ?) ukládání jak v papírové tak v e-verzi.

Situace se však přesto nyní v ČR může a musí v souvislosti s novelou VŠ zákona, která vysokým školám zpřístupnění prací ukládá, významně posunout. V plnění tohoto úkolu může významně pomoci Komise eVŠKP.

Komise eVŠKP velmi dobře „načasovala“ svou práci: v okamžiku, kdy všechny VŠ stojí před nutností splnit povinnost vyplývající ze zákona, završuje právě své dvouleté úsilí s cílem poskytnout ostatním své zkušenosti a know-how. Konkrétním výsledkem je vypracovaný „Soubor doporučení“⁸ (dále jen Soubor). Jde o „balíček“ dokumentů, modelů a příkladů, který je doporučen jako východiska, vzory a pomůcky pro všechny VŠ. Součástí Souboru je návrh první verze českého národního standardu pro popis eVŠKP (dále jen NS), vzorů vnitřních předpisů škol, které ošetřují organizační, administrativní a další kroky celého životního cyklu VŠKP od jejich zadávání a vytváření až po zpřístupnění. Soubor byl jako oficiální doporučení Asociace knihoven vysokých škol ČR prezentován na její Výroční konferenci v dubnu 2006 v Praze.

5. Soubor doporučení

5.1 Makroworkflow

Termín makroworkflow označuje na nejobecnější úrovni postupy řešení procesu a organizace zpřístupňování VŠKP a řešení přechodu na eVŠKP. Byly vytčeny základní kroky, které je třeba stanovit, analyzovat a vyvodit z nich jednotlivá konkrétní opatření. Doporučení⁹ obsahuje část společnou pro všechny školy, bez ohledu na stávající praxi, které již mohou zahájit sběr elektronických prací a navazující část pro školy, kde se již nyní práce sbírají v elektronické podobě. Pamatováno je však také na školy, kde v současné nebo nejbližší době nejsou podmínky pro zahájení sběru e-verzí

---

⁷ Česko. Zákon č. 499 ze dne 23. 9. 2004 o archivnictví, spisové službě a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 173, s. 9742-9782.

⁸ Viz <http://www.evskp.cz/sd.php>

⁹ Implementační minimum aneb Desatero jak začít viz

<http://www.akvs.cz/pdf/postup-evskp.pdf>

tj. nemají zatím potřebné vybavení, zvládnutou technologii, personální zabezpečení apod.

5.2 Workflow a vnitřní předpisy škol

Jedním z důležitých kroků je analýza procesu životního cyklu vlastních prací v rámci dané instituce. Na procesu se podílí celá řada aktérů studenty počínaje. Je třeba správně načasovat a sladit jednotlivé úkony tak, aby výsledný systém efektivně a bezchybně fungoval. K tomu vhodně poslouží model workflow, který Komise doprovodila komentářem ve formě tabulky, s přehledným popisem jednotlivých úkonů¹⁰.

Nedílnou navazující součástí workflow jsou předpisy, jejichž cílem je ošetřit všechny potřebné kroky, rozdělit kompetence a stanovit konkrétní povinnosti a odpovědnosti všem aktérům procesu, zajistit jeho plynulost a návaznosti. Předpisy doporučujeme na základě zkušeností z praxe rozdělit na několik typů:

Vnitřní předpis pro vysokoškolské kvalifikační práce, který by měl mj.:

- reagovat přímo na novelu VŠ zákona
- vypracovaný na úrovni nejvyššího managementu školy
- zakotvit odevzdávání e-verzí prací¹¹
- obecně popsat mechanismus a způsob zpřístupňování prací a posudků v souladu s novelou před obhajobou
- řešit otázku autorských práv (uzavírání licenčních smluv).

Druhým potřebným dokumentem je již výše zmíněná licenční smlouva, bez níž podle poslední novely AZ nelze zpřístupnit dílo mimo prostředí vlastní vysoké školy. Texty licenčních smluv vypracovávají právníci.

Prováděcí předpis, který by měl obsahovat pokyny typu kdo, jak a kdy pro:

- způsob sběru údajů (metadat)
- předávání e-verze (tj. nahrání souborů na určený diskový prostor)
- způsob kontroly e-verze (obsah, čitelnost, antivirová ochrana)
- způsob předávání tištěných verzí prací po obhajobě do knihoven
- zajištění zpřístupnění předepsaných údajů (metadata)
- způsob a místo archivace a zpřístupňování tištěných exemplářů
- způsob zpřístupnění e-verzí (tj. digitální knihovna)
- řešení licenčních smluv a povolenou míru zpřístupňování
- způsob archivace e-verzí, formulářů, metadat, licenčních smluv

---

¹⁰ Viz <http://www.evskp.cz/vysledky.php>

¹¹ Pokud škola nemůže zahájit sběr e-verzí ihned, je dobré stanovit zde povinnost e-verze výhledově.

Pokyn pro jednotnou tvorbu¹² a úpravu VŠKP by měl mj. především obsahovat:

- pořizovací prostředky, písmo, řádkování, stránkování, styly atd.
- předpis pro jednotnou úpravu a strukturu (titulní list, obsah, kapitoly, závěr, poznámky, anotace, citování, prohlášení)
- počet výtisků, vazba, desky, přideštiny pro tištěný exemplář
- povolené datové formáty, návody ke konverzím, formy příloh apod.
- výčet náležitostí, které práce musí mít při odevzdávání¹³
- způsob uložení na nosič, velikost souborů, předepsaný nosič, jeho popis
- příklady, vzory, případně šablony.

5.3 Metadata

Jako jedna z výchozích překážek možné spolupráce byla neexistence pevně stanoveného obsahu a formy prvků pro popis VŠKP. Jednotlivé školy resp. projekty aplikovaly vlastní lokální specifikace. Návrh předloženého českého národního standardu (dále jen NS) definuje celkem 22 metadatových prvků (viz příloha A) pro popis eVŠKP v elektronické formě. Základní skupina vychází z aktuální verze standardu Dublin Core, některé byly převzaty z aktuální verze standardu ETD-MS, který byl připraven mezinárodním systémem NDLTD. Zařazení některých kvalifikátorů definovaných metadatových prvků bylo inspirováno německým NS METADISS. Detailní popisy prvků českého NS však zcela přihlížejí k praxi popisu VŠKP v ČR. Součástí Návrhu NS je také řešení syntaxe zápisu a reprezentace metadat. Pro reprezentaci sady metadatových prvků eVŠKP lze použít několik různých syntaxí zápisu, které jsou uvedeny jako doporučení, příp. návrh doporučení Dublic Core Metadata Initiative. Jedná se o syntaxe: RDF/XML, XML, HTML/XHTML. Předpokladem je, že centrální registr odpovědný za sběr metadat bude na straně importu podporovat všechny výše uvedené syntaxe zápisu. Centrální registr bude dále nabízet webové služby, umožňující jednoduchý převod z jednoho podporovaného formátu do druhého. Lokální systémy, které budou exportovat data do centrálního registru, musejí podporovat alespoň jeden z výše jmenovaných způsobů zápisu na straně

---

¹² Toto řešení předpokládá, že SZŘ a/nebo předpis pro SZZ již obsahuje pokyny pro zadávání a schvalování témat, organizaci obhajoby, způsob hodnocení.

¹³ Titulní list v ČJ a jeho překlad do AJ, prohlášení autora, příp. původní formulář se zadáním práce, abstrakt v ČJ a v AJ, 2 tištěné pevně svázané exempláře, pevně vložené označené nosiče se záznamem zdrojového textu případně uměleckého díla, vyplněný formulář s předepsanými metadaty, 2x autorem podepsaný originál LS.

exportu. Interní reprezentace metadat v lokálních systémech je však ponechána v kompetenci tvůrců každého jednotlivého systému¹⁴.

6. Co dál

Vysoké školy se letos zejména pod tlakem zákona pustily do řešení celé problematiky. Tam, kde započali dříve, se nyní přehodnocuje a aktualizuje, jinde se začíná budovat na zelené louce. Cílem pracovního týmu Komise eVŠKP je přispět podstatnou měrou nejen k řešení na jednotlivých školách, ale především ke zrození národního systému eVŠKP. Bude záležet na tom, jak se podaří výsledky její práce prosadit a aplikovat v praxi. Nyní nás čeká tedy práce zejména „politická“: přesvědčování, vysvětlování, školení, poskytování metodické pomoci. Záleží velmi na tom, jak se k nabídnuté koncepci postaví především management VŠ. Bude však třeba přesvědčovat také pedagogy a autory prací – ty zejména proto, aby udělovali prostřednictvím LS souhlas ke zpřístupnění plných textů svých VŠKP i mimo rámec své školy. Dostávají tím totiž úžasnou možnost prezentace své práce, aniž by ji museli nechávat nákladně tisknout. Pro školy to přináší možnosti prezentace z hlediska jejich historie, vývoje, šíře i kvality jejich odborné produkce a výsledků pedagogické činnosti. Především však jde o nástroj pro podporu vzdělávacího procesu a rychlé výměny aktuálních poznatků sloužících rozvoji vědy, výzkumu a umění.

Přes uvedené výsledky práce Komise zdaleka nekončí. Návrh NS metadat je třeba doplnit o validační nástroje a číselníky. Podařilo se prozatím zvládnout především metodiku v oblasti organizační a administrativní. Dále budeme hledat řešení v rovině technické a technologické. Budeme testovat volně dostupné programy typu E-Prints, DSpace apod. a některé komerční systémy a zvažovat výrobu SW na míru. Budeme potřebovat komunikační standardy pro předávání metadat z lokálních systémů do centrálního, standardy a metody pro dlouhodobé archivování objemově obrovských digitálních dat. Bude třeba poprvé globálněji řešit problémy vyplývající z krátké morální životnosti formátů standardů a nosičů. Pro provoz a správu centrální databáze a zajištění spolupráce s lokálními knihovnami eVŠKP se snad rýsuje spolupráce s STK. A především musíme usilovat o získání dotací a podpory mimo samotné vysoké školy.

---

¹⁴ Viz <http://www.evskp.cz/standardy/metadata/index.php>